

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

*60810200 - Agrokimyo va tuproqshunoslik bakalavriat ta'lim
yo'nalishining*

MALAKA TALABI

Toshkent - 2024

ISHLAB CHIQLILGAN VA KIRITILGAN:

Toshkent davlat agrar universiteti;

TASDIQLANGAN VA AMALGA KIRITILGAN:

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligining
2024 yil «25» iyun dagi 218- sonli buyrug'i bilan.

JORIY ETILGAN:

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi.

Mazkur Malaka talablari "Oliy ta'lim davlat ta'lim standarti. Asosiy qoidalar", "Oliy ta'lim davlat ta'lim standarti. Oliy ta'lim yo'nalishlari va mutaxassisliklari klassifikatori", O'zbekiston Respublikasi Milliy va tarmoq malaka doiralari (ramkasi), kasbiy standartlar va kadrlar buyurtmachilari takliflariga muvofiq ishlab chiqilgan va rasmiy me'yoriy-uslubiy hujjat hisoblanadi.

O'zbekiston Respublikasi hududida Malaka talablarini rasmiy chop etish huquqi O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligiga tegishlidir.

MUNDARIJA

T/r		bet
1.	Umumiy tavsifi.....	4
1.1.	Qo'llanish sohasi	4
1.1.1.	Malaka talabining qo'llanilishi.....	4
1.1.2.	Malaka talabining asosiy foydalanuvchilari.....	4
1.2.	Kasbiy faoliyatlarning tavsifi.....	4
1.2.1.	Kasbiy faoliyatning sohalari.....	4
1.2.2.	Kasbiy faoliyatlarning obyektlari.....	4
1.2.3.	Kasbiy faoliyatlarning turlari	5
1.2.4.	Kasbiy vazifalar.....	5
2.	Kasbiy kompetensiyalariga qo'yiladigan talablar	6
3.	Amaliyotlarga qo'yiladigan talablar	7
4.	Fanlar katalogining tuzilishi	7
	Bibliografik ma'lumotlar.....	9
	Kelishuv varag'i.....	10

1. Umumiy tavsifi

60810200 – Agrokimyo va tuproqshunoslik ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlar tayyorlash kunduzgi va sirtqi ta'lim shakllarida amalga oshiriladi. Kunduzgi ta'limda bakalavriat dasturining me'yoriy muddati 4 yil.

1.1. Qo'llanish sohasi

1.1.1. Malaka talabining qo'llanilishi.

Malaka talablari 60810200 – Agrokimyo va tuproqshunoslik ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlar tayyorlovchi barcha oliy ta'lim muassasalari uchun talablar majmuini ifodalaydi. *majmuini*

1.1.2. Malaka talabining asosiy foydalanuvchilari:

Mazkur ta'lim yo'nalishi bo'yicha malaka talablari, o'quv reja va o'quv dasturlarini ishlab chiqish va yangilash, ular asosida o'quv jarayonini samarali amalga oshirish uchun mas'ul hamda o'z vakolat doirasida bitiruvchilarning tayyorgarlik darajasiga javob beradigan oliy ta'lim muassasasining boshqaruv xodimlari (rektor, prorektorlar, o'quv bo'limi boshlig'i, dekanlar va kafedra mudirlari) va professor-o'qituvchilari;

ta'lim yo'nalishining o'quv rejasi va o'quv dasturlarini o'zlashtiruvchi oliy ta'lim muassasasining talabalari;

bakalavriat bitiruvchilarining tayyorgarlik darajasini baholashni amalga oshiruvchi Davlat attestatsiya komissiyalari;

ta'limni boshqarish bo'yicha vakolatli davlat organlari;

oliy ta'lim muassasalarini moliyalashtirishni ta'minlovchi organlar;

oliy ta'lim tizimini akkreditatsiya va sifatini nazorat qiluvchi vakolatli davlat organlari;

kadrlar buyurtmachilari va ish beruvchi tashkilot va korxonalar;

oliy ta'lim tashkilotlariga o'qishga kirayotgan abituriyentlar, ularning otalari va boshqa manfaatdor shaxslar.

1.2. Kasbiy faoliyatlarining tavsifi.

1.2.1. Kasbiy faoliyatining sohalari.

Qishloq xo'jaligi yer resurslaridan barqaror foydalanishda tuproq qoplamini muhofaza qilishga qaratilgan yerdan foydalanish tizimini joriy qilish, fermer xo'jaliklarini kompleks rivojlantirishda yerdan samarali foydalanishni tashkil etish, global iqlim o'zgarishining salbiy oqibatlarini tuproq unumdorlik holatiga ta'sirini tahlil qilish, tuproq unumdorligi va ekinlar hosildorligini oshirishda mineral hamda organik o'g'itlardan samarali foydalanish tizimini ishlab chiqish, tuproq qoplamini xaritalash jarayonlarini raqamlashtirish bilan bog'liq kasbiy sohalar majmuasini qamrab oladi.

1.2.2. Kasbiy faoliyatlarining obyektlari.

Davlat va nodavlat tashkilotlar, korxona va muassasalar, kompaniyalar (firmalar), ilmiy-tadqiqot tashkilotlari, agrosanoat majmua korxonalari, agroklastlar, fermer xo'jaliklarining boshqaruv tizimlarida agrokimyogar, tuproqshunos, kartograf, biolog.

60810200 – Agrokimyo va tuproqshunoslik ta'lim yo'nalishi bo'yicha bitiruvchilar pedagogik qayta tayyorlashdan o'tgan taqdirda, professional ta'lim muassasalarida ta'limning vakolatli boshqaruv organlari tomonidan aniqlanadigan

umumkasbiy va ixtisoslik fanlarini o'qitish bo'yicha pedagogik faoliyati bilan shug'ullanish huquqiga ega bo'ladi.

1.2.3. Kasbiy faoliyatlarining turlari:

- *ilmiy-tadqiqot;*
- *tashkiliy-boshqaruv;*
- *loyihaviy-texnologik;*
- *axborot-tahliliy.*

1.2.4. Kasbiy vazifalari.

60810200 - Agrokimyo va tuproqshunoslik ta'lim yo'nalishi bo'yicha Milliy malaka ramkasining 6-malaka darajasi hamda bakalavr kasbiy faoliyatlarining sohalari, obyektlari va turlariga muvofiq, bakalavriat bitiruvchisi quyidagi kasbiy vazifalarni samarali bajarishga qodir bo'lishi lozim:

Ilmiy-tadqiqot faoliyatda:

Respublika va xorijda chop etilgan agrokimyo va tuproqshunoslik sohalariga oid ilmiy-texnik axborotlarning ilmiy manbalarini o'rganish;

soha bo'yicha ilmiy-tadqiqot ishlarini bajarishda bevosita ishtirok etish;

mavzu (topshiriq) bo'yicha ilmiy-texnikaviy ma'lumotlarni yig'ish, ishlov berish, tahlil qilish va olingan ma'lumotlarni tizimlashtirishda ishtirok etish;

ilmiy-tadqiqot natijalarini va ishlanmalarni amaliyotga tatbiq etishda ishtirok etish;

muayyan maydon tuproqlarini agrofizikaviy va agrokimyoviy xossalarini o'rganish bo'yicha namunaviy uslublar asosida ilmiy izlanishlar olib borish;

tuproq xaritalari va agrokimyoviy xaritanomalarni tuzish hamda ulardan foydalanish;

qishloq xo'jaligi ekinlarini oziqa moddalariga bo'lgan talabini o'rganish asosida agrokimyoviy xaritanomalar tuzish va o'g'itlash tizimini ishlab chiqish;

yangi turdagi o'g'itlarni qo'llash bo'yicha ilmiy asoslangan tizimlarni tavsiya etish va foydalanish;

ilmiy seminarlar, simpoziumlar va ilmiy-amaliy konferensiyalar ishida ishtirok etish;

innovatsion ko'rgazma yarmarkalarida ilmiy izlanishlar natijalarini namoyish etishda qatnashish.

Tashkiliy-boshqaruv faoliyatda:

agrokimyo va tuproqshunoslikka tegishli texnologiya va texnik vositalardan samarali foydalanish, ularning ko'rsatkichlarini baholash va oshirish choralarini ko'rish;

agrokimyo va tuproqshunoslikka sohasida ishlab chiqarish texnologik jarayonlarini amalga oshirish uchun zarur bo'lgan ishlab chiqarish jarayonlari va resurslarini rejalashtirish;

zamonaviy axborot texnologiyalari tizimlaridan foydalanishni hisobga olgan holda ishlab chiqarish jarayonlari monitoringi va sifatini baholash usullari hamda mexanizmlarini ishlab chiqish;

ishlab chiqarish jarayonlarining atrof-muhit muhofazasi, yong'in, texnika va mehnat xavfsizligi talablariga mosligini monitoring qilish;

kasbga oid muammolarning yechimlarini amaliyotga tatbiq etish;
fikrlar xilma-xilligi sharoitida boshqaruvda qaror-qabul qilish;
birlamchi ishlab chiqarish bo'g'in ishini tashkil qilish va boshqarish;
kasbiy faoliyati bo'yicha ish rejasini tuzish, bajarish va nazorat qilish hamda
ish natijalarini baholash.

Loyihaviy-texnologik faoliyatda:

agrokimyo va tuproqshunoslik sohalarida ishlab chiqarishning texnologik
jarayonlarini loyihalash, tashkil etish va boshqarish;

loyihaviy va dasturiy hujjatlarni ishlab chiqish;

qishloq xo'jaligi ishlab chiqarishni boshqarish va boshqa tuzilmalarda
ishlash;

tuproqlarni unumdorligini tiklash, saqlash va oshirishga yo'naltirilgan
agroteknik tadbirlarni rejalashtirish;

turli masshtabli tuproq xaritalari va agrokimyoviy xaritanomalarni tuzish;

mineral va organik o'g'itlarni qo'llashni nazorat qilish.

sohaga oid axborot texnologiyalarining xalqaro va kasbiy standartlarini,
zamonaviy uslublarini, instrumental va hisoblash vositalarini amaliyotda qo'llash.

Axborot-tahliliy faoliyatda:

loyihalar samaradorligini baholash;

axborot-tahlil faoliyati natijalari bo'yicha hisobot tayyorlash;

boshqaruv qarorlarining samaradorligini baholash.

2. Kasbiy kompetensiyalariga qo'yiladigan talablar.

kasbiy faoliyatda tabiiy fanlarning asosiy qonunlaridan foydalana olishi,
nazariy va eksperimental tadqiqotlar usullarini qo'llay olishi;

og'zaki va yozma shaklda davlat tili qoida va me'yorlariga amal qilgan
holda fikr, mulohaza, g'oya, taklif, ta'rif va xulosalarni mantiqiy, to'g'ri, asosli va
aniq bayon etish hamda ifodalay olishi;

xorijiy tillardan birida kasbiy faoliyatiga oid hujjatlar va ishlar mohiyatini
tushunish va kasbiy faoliyati uchun yetarli darajada undan foydalana olishi;

olingan kasbiy tajribani tanqidiy ko'rib chiqish, o'z-o'zini rivojlantirish,
malaka oshirish va o'z kasbiy faoliyatining turi hamda xarakterini o'zgartirishga
qodir bo'lishi;

axborotlarni yig'ish, saqlash, qayta ishlash va ulardan foydalanish usullarini
bilish va faoliyatida mustaqil asoslangan qarorlar qabul qila olishni;

me'yoriy-huquqiy hujjatlarni izlash, tahlil qilish va ulardan kasbiy
faoliyatida foydalanish ko'nikmalariga ega bo'lish;

tuproq xaritalari va agrokimyoviy xaritanomalarni tuzish va ulardan
foydalanish;

ekinlar hosildorligini oshirishda o'g'itlardan (mineral, organik, biologik va
noan'anaviy) oqilona foydalanish;

tuproqlar unumdorligini tiklash, saqlash va oshirish texnologiyalarini
qo'llash;

turli masshtabli tuproq xaritalari va agrokimyoviy xaritanomalarni tuzish;

mineral va organik o'g'itlarni qo'llash me'yorlarini nazorat qilish;

yerlarni baholash bo'yicha yo'riqnomalar tuzish va ball bonitetini belgilash;

tuproq-agrokimyoviy laboratoriya uslublarini bilish va qo'llash;
qishloq xo'jaligini mineral o'g'itlar bilan ta'minlash bo'yicha yagona texnik va texnologik siyosatni olib borish;

qishloq xo'jaligi ishlab chiqaruvchilarining buyurtmalarini umumlashtirish yo'li orqali mineral o'g'itlarga bo'lgan talabning har yilgi bashoratlarini shakllantirishda ishtirok etish;

sug'oriladigan yerlarning meliorativ holatini yanada yaxshilash, qishloq xo'jaligida ishlab chiqarish sohasiga intensiv usullarni, suv va yer resurslarni tejaydigan agrotexnologiyalarni joriy etish;

mehnat jamoasiga rahbarlik qilish;

ishlab chiqarish faoliyatini boshqarish sifatini nazorat qilish va tadbiq etish;

agrokimyo va tuproqshunoslik sohasida zamonaviy kommunikatsion, informatika va kompyuter texnologiyalaridan foydalanish qobiliyatiga ega bo'lishi kerak.

3. Amaliyotlarga qo'yiladigan talablar.

Malakaviy amaliyot – majburiy va tanlov fanlaridan nazariy bilimlarni mustahkamlash va amaliy (ishlab chiqarish) jarayonlari bilan uyg'unlashtirish, tegishli amaliy ko'nikmalar, kompetentsiyalar va malakalarni shakllantirishga qaratilgan.

Ta'lim yo'nalishi bo'yicha quyidagi amaliyotlar o'tkaziladi:

1. O'quv tanishuv amaliyoti;
2. Ishlab chiqarish amaliyoti;
3. Bitiruv oldi amaliyoti.

4. Fanlar katalogining tuzilishi:

T.r.	Fanning malakaviy kodi	O'quv fanlari, bloklar va faoliyat turlari	Umumiy yuklamaning hajmi, soatlarda	Kredit miqdori	Semestri
1.00		Majburiy fanlar			
1.01	O'EYTB1104	O'zbekistonning eng yangi tarixi	120	4	2
1.02	DINB1204	Dinshunoslik	120	4	1
1.03	FALB1504	Falsafa	120	4	5
1.04	XJTNB1108	Xorijiy til	240	8	1-2
1.05	O'T O'SQB1204	O'zbek (rus) tili. O'zbek tilini sohada qo'llash	120	4	2
1.06	JMSB1104	Jismoniy madaniyat va sport	120	4	1
1.07	UMBI0B1104	Umumiy biologiya	120	4	1
1.08	ANFKBKB1206	Analitik, fizkolloid va bioorganik kimyo	180	6	2
1.09	BO'FZB1108	Botanika va o'simliklar fiziologiyasi	240	8	1-2
1.10	QXMB1206	Qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalashtirish	180	6	2
1.11	QXAKTB1104	Qishloq xo'jaligida axborot-kommunikatsion texnologiyalar	120	4	1

1.12	GEOMNB1106	Geologiya va mineralogiya	180	6	1
1.13	TPRSHB1312	Tuproqshunoslik	360	12	3-4
1.14	AGKMB1310	Agrokimyo	300	10	3-4
1.15	DHMELB1308	Dehqonchilik va melioratsiya	240	8	3-4
1.16	O'SHB1306	O'simlikshunoslik	180	6	3
1.17	MEVSABB1306	Mevachilik va sabzavotchilik	180	6	3
1.18	O'HQB1508	O'simliklarni himoya qilish	240	8	5-6
1.19	TPBKB1508	Tuproq biologiyasi va kimyosi	240	8	5-6
1.20	TPFZB1506	Tuproq fizikasi	180	6	5
1.21	ATUB1606	Agrokimyoviy tekshirish usullari	180	6	6
1.22	YEKYETB1504	Yer kadastr va yer tuzish	180	6	5
1.23	TPGTZB1704	Tuproqshunoslikda geoaxborot tizimlari	120	4	7
1.24	TPIO'B1704	Tuproq va iqlim o'zgarishi	120	4	7
1.25	TPBTXB1706	Tuproq bonitirovkasi va xaritalash	180	6	7
1.26	O'G'QTB1706	O'g'it qo'llash tizimi	180	6	7
1.27	MELTPB1706	Meliorativ tuproqshunoslik	180	6	7
2.00		Tanlov fanlar	960	32	3,4,5,6,7
2.00		<i>Tanlov fanlar</i>	960	32	3,4,5,6,7
Kvalifikatsiya		Agrokimyogar, tuproqshunos, kartograf, biolog			
		Jami	5880	196	
		Malakaviy amaliyotlar	1320	44	(2,4,6,8)
		Yakuniy davlat attestatsiyasi			
		Jami	1320	44	
		HAMMASI	7200	240	

Bibliografik ma'lumotlar

UDK: 002:651.1/7

Guruh T 55

OKS 01.040.01

Tayanch so'zlar:

Kasbiy faoliyat turi, ta'lim yo'nalishi, kasbiy faoliyat obyekti, kasbiy faoliyat sohasi, bakalavriatning asosiy o'quv reja va o'quv dasturlari, profil, o'qib-o'rganish natijalari, tarmoqlar va sohalar, malaka talablari, bakalavriatning o'quv jarayoni, yengil sanoat mahsulotlari, yengil sanoat texnologiyasi, mustaqil ta'lim, ishlab chiqarish, tashkiliy-boshqaruv faoliyati, malaka amaliyoti, bitiruv malakaviy ishi, davlat attestatsiyasi, o'quv fanlari bloki, oliy ta'lim muassasasi, ta'lim jarayoni, boshqaruv jarayoni, ishlab chiqarish, loyihalash, ilmiy tadqiqot jarayoni.

Ishlab chiquvchilar, kelishilgan asosiy turdosh oliy ta'lim muassasalari hamda kadrlar iste'molchilari .

ISHLAB CHIQILGAN:

Toshkent davlat agrar universiteti
Birinchi prorektori S.Ya. Islamov
2024 yil « 8 » 06

KELISHILDI:

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy ta'limni
rivojlantirish tadqiqotlari markazi
Direktor M.Boltabayev
2024 yil « 8 » 06
M.O'.

Andijon qishloq xo'jaligi va
agrotexnologiyalar instituti
Rektor T.Sultonov
2024 yil « 8 » 06
M.O'.

Tuproqshunoslik va agrokimyoviy
tadqiqotlar instituti
Direktori Sh.Bobomurodov
2024 yil « 11 » 06
M.O'.

"Tuproq tarkibi va repozitoriysi,
sifati tahlil markazi" DUK bosh
Direktori O.Jabborov
2024 yil « 11 » 06
M.O'.

Respublika agrokimyoviy tahlil
markazi
Direktori V.Muxitdinov
2024 yil « 12 » 06
M.O.

"O'ZDAVYERLOYIHA" davlat
ilmiy-loyihalash instituti bosh
Direktori R.Turayev
2024 yil « 12 » 06
M.O'.